

Datum

2024-12-09

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2024-1583

Yttrande

Till

Klimat- och
näringslivsdepartementet

**Remiss Klimat- och näringslivsdepartementet -
Strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag
KN2024/002252**

Sammanfattning

Malmö stad avstyrker förslaget att upphäva det generella strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag. Förslaget hotar biologisk mångfald, friluftsliv och möjligheten att nå både nationella och lokala miljömål. Nuvarande lagstiftning, som möjliggör dispens och upphävande vid särskilda skäl, är tillräcklig för att balansera olika intressen.

Promemorian saknar tillräcklig analys av de långsiktiga konsekvenserna och de praktiska utmaningarna, inklusive bristen på kunskapsunderlag och risken för rättsosäkra beslut. Malmö stad avråder från att genomföra ändringen.

Om ändringen ändå genomförs innebär det ökade kostnader för Länsstyrelsen när man måste bilda andra former av områdesskydd, såsom nationalpark eller naturreservat.

Yttrande

Negativa konsekvenser för natur och friluftsliv

Malmö stad anser att ett förslag om att avveckla strandskyddet längs sjöar mindre än en hektar samt vattendrag smalare än två meter riskerar att få mycket allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden. Dessa vattendrag och sjöar benämns också som ”småvatten” i det här yttrandet.

I förslaget argumenteras för att konsekvenserna av förslagen mildras genom att strandskyddet vid småvatten sedan tidigare upphävts i ungefär hälften av Sveriges län. Malmö stad anser att slutsatsen att konsekvenserna skulle mildras är felaktig. Vid de småvatten där strandskydd redan upphävts har Länsstyrelsen gjort en aktiv bedömning att vattnets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten (enligt 7 kap, 18 §, andra stycket). De strandskydd som finns kvar har bedömts vara avgörande för att uppfylla strandskyddets syften, oavsett storleken på vattendraget eller sjön. Att ta bort det generella strandskyddet vid dessa vatten kan därför få negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden.

Enligt lagförslaget behöver inte fri passage längs med småvattnen säkerställas. Detta skulle begränsa friluftslivet och allemansrätten avsevärt jämfört med dagens regler.

Negativa konsekvenser för natur och miljömål

Malmö stad anser att förslaget om att avveckla strandskyddet vid småvattnen kan få allvarliga konsekvenser för biologisk mångfald, såväl lokalt som nationellt. Små sjöar och smala vattendrag är viktiga livsmiljöer för många arter och fungerar som spridningskorridorer. När dessa exploateras bryts viktiga ekologiska samband, vilket hotar såväl biologisk mångfald som rekreativvärden.

Strandskyddet spelar också en avgörande roll för att uppfylla flera nationella miljömål, såsom Ett rikt växt- och djurliv och Levande sjöar och vattendrag. Den nationella uppföljningen visar att inget av dessa mål kan nås och att utvecklingen för vissa är negativ. Att upphäva strandskyddet vid småvattnen skulle förvärpa denna utveckling.

Malmö stad bedömer att det strandskydd i kommunen som främst kan påverkas av förslaget är området längs Sege å vid gränsen till Svedala kommun. Strandskyddet sträcker sig där cirka 100 meter från ån, och stora delar är utpekade i Naturvårdsplan för Malmö. Ett upphävande av strandskyddet skulle motverka målen i planen om biologisk mångfald och rekreation. Strandskyddet påverkar möjligheten att uppfylla målen i naturvårdsplanen om biologisk mångfald och rekreation negativt. Förslaget går även emot Malmö stads kommunfullmäktigemål "Malmö stad arbetar för ökad biologisk mångfald och ett ökat utbud av gröna miljöer i Malmö".

Bristande rättssäkerhet och risk för godtyckliga bedömningar

Malmö stad ser med oro på de rättssäkerhetsproblem som kan uppstå om lagförslaget genomförs. Enligt lagförslaget ska Länsstyrelsen ha möjlighet att i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet vid en upp till tre meter bred vattendragssträcka i de fall en sådan sträcka angränsar till en annan vattendragssträcka som är två meter eller smalare och som inte omfattas av strandskydd, om sträckorna ligger inom samma fastighet.

Det saknas idag tillräckligt kunskapsunderlag för att kunna göra likvärdiga bedömningar av småvattens status och betydelse för strandskyddets syften. Exempelvis finns det inte standardiserade data för att avgöra medelvattenstånd eller andra viktiga parametrar för småvattnen.

Förslaget innebär att Länsstyrelsen ska fatta beslut om strandskydd vid småvattnen utan tillräckligt kunskapsunderlag. Detta riskerar ojämn tillämpning och godtyckliga beslut, vilket kan minska förtroendet för strandskyddet och lagstiftningen som helhet. Malmö stad anser att nuvarande lagstiftning, som redan möjliggör dispens och upphävande, är bättre lämpad för att säkerställa rättssäkerheten.

Befintlig lagstiftning är tillräcklig

I promemorian, s. 18, ”Konsekvenser för kommuner,” anges att lagändringen kan ge ökade förutsättningar för kommuner att utveckla kommunen och göra den mer attraktiv för invånare, företag, turister och andra besökare. Plan- och bygglagen möjliggör dock redan idag för kommuner att upphäva strandskydd i detaljplan, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. Det är en betydligt bättre hantering än att ta bort det generella strandskyddet helt vid småvatten. Det generella strandskyddet gör att alla har tillgång till vatten, såväl kommuninvånarna som besökare. Malmö stad anser att de instrument som finns idag; upphävande av strandskydd i detaljplan samt dispensgivande, är tillräckliga för att tillgodose både enskilda och allmänna intressen.

Ett motiv till att ta bort det generella strandskyddet är bland annat att det finns betydande skillnader mellan länen vad gäller strandskyddets omfattning vid små insjöar och smala vattendrag (s. 11). En bättre lösning är i stället att Länsstyrelsen får i uppdrag att se över strandskyddets omfattning utifrån gällande lagstiftning, som redan medger att Länsstyrelsen får upphäva skydd vid småvatten.

Går emot nödvändig klimatanpassning

Redan idag är konsekvenserna av klimatförändringarna stora runt vattendrag och sjöar. Översvämningar kommer i framtiden att utgöra ännu större problem än idag. Malmö stad anser därför att det inte är ändamålsenligt att delar av det skydd som finns runt sjöar och vattendrag idag tas bort och att exploatering i dessa områden tillåts. Även om strandskyddets syften idag är att värna växt- och djurliv och att göra vattnen tillgängliga för allmänheten, har det även fått betydelse för att hindra exploatering i områden med översvämningsrisk.

Övrigt

Lagförslaget i promemorian ger Länsstyrelsen möjlighet att i det enskilda fallet besluta om strandskydd upp till 100 meter från strandlinjen vid mindre vatten, om det har särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften. Enligt promemorian föreslås lagen träda i kraft i juli 2025. Tidsperioden för Länsstyrelsen att hinna bereda införandet av strandskyddet i det enskilda fallet för alla småvatten som har betydelse enligt ovan, är därmed orimligt kort. Dessa värdefulla vatten riskerar då att stå helt utan skydd.

